

"חדאי נפשי"

עלון מס' 3

פרשת השבוע: במדבר

השיעור השבועי מהרב החיד"א אברהם שליט"א

השיעורים נמסרו בימי שני ושלישי כ' וזכ' אייר פרשת בהר - בחקתי ה'תשפ"ה
בישיבת 'רב פעלים קול רינה' - נתיבות

זרע זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם, אבל לא כולם כך, הרוב לא כך, ולמה? שלא יאמרו העולם שהתורה היא ירושה, ולכן אדם צריך לע- מול. אתה מסתכל על פאר הדור רבינו עובדיה זיע"א [אתמול היתה ההילול- לא של רבו (של מרן זצ"ל) רבי עזרא עטיה זיע"א], אביו רבי יעקב היה אדם מתוק מדבש יר"ש, וכשאתה מסתכל במה היה עוסק לפרנסתו, היה ירקן. תאר לך עכשיו אתה הולך בשוק הבוכרים בירושלים או במחנה יהודה ואתה שומע אחד שם צועק "צנון! צנון! בצל! בצל!" אתה יכול לדמיין שיצא ממנו עמוד ההלכה של הדור?! כל העם אומרים 'מקודש מקור דש', אפי' הפוסקים האשכנזים שהיו חולקים עליו, היו מתבססים על מה שהוא אמר... איך יצא ככה? זה רבונותי כח התורה! אפי' אתה אדם פשוט מאוד, אבל הבנים ישקיעו בתורה, ביר"ש, בהתמדה, בשמחה, בענוה, בהעברה על המידות, בסופו של דבר הבנים האלו יצאו אנשים גדולים. וזה רבונותי, כח 'חג השבועות'.

התורה נמצאת במקומות נמוכים

בחג השבועות קיבלנו את התורה, ואחר הטעמים שבחג השבועות קוראים 'מגילת רות', כי רות, שאמנם אנחנו היום מכבדים את רות ונקראת בפי חז"ל הקדושים: 'רות אמה של מלכות', אבל רות השור- שית, המקורית, היתה פשוטה ביותר, גיורת. אמנם היא היתה בת של מלך, באה מעגלון מלך מואב, אבל היא היתה גיורת שהתגיירה. בפר על לא היו מחשיבים אותה כ"כ, אבל כשהתגיירה, התורה החשיבה אותה כמו נעמי, שנאמר במגילת רות: "ותלכנה שתיהן", אומר רש"י 'שתיהן' - עכשיו כשהתגיירה שקל אותן הכתוב אותו הדבר. אתה יכול לדמיין שמרות יצא ילד יקראו לו 'עובד' ולו ייוולד בן שיקראו לו 'ישי' ולישי ייוולד הבן המלך? 'דוד המלך'? כלומר מאיפה יצא דוד המלך? מרות! לומר לך שהתורה לא נמצאת בכל מיני הרים וגבעות, התורה נמצאת מקומות הנמוכים, לכן התורה נמשלה למים - כמו שהמים ער- זבים ממקום גבוה והולכים למקום נמוך, ככה התורה הקדושה. ככל שהאדם מנמיך עצמו על דברי תורה, ככה יותר ויותר התורה נקנית בתוכו. אבל זה בזכות שמנמיך עצמו על דברי תורה. ככל שתנהג בע- נווה ובשמחה, כך התורה הקדושה נהיית קנין שלם אצל האדם. לכן חג השבועות וקבלת התורה כמה זו שמחה לפני ה'! זו סיבה אחת שני- שארים ערים בלילה.

הסיבה העיקרית למנהג

אבל בפשטות רבותי הצדיקים, הסיבה העיקרית, אמרו חז"ל הקדו- שים עוד טעם: כשעם ישראל התכוננו 50 ימים לקבלת התורה, כשה- גיע יום החמישים, מצא אותם ה' שהיו ישנים קצת, והיה צריך להעיר אותם בקולות וברקים. אז כדי לתקן את זה אנחנו נשארים ערים. בלי נדר. אבל בפשטות, הטעם הוא שה' רוצה שנקבל את התורה הק- דושה מתוך הקרבה, מתוך מסירות, והלילה הזה הוא לילה קדוש.

המעשה עם השל"ה הקדוש

כתוב בשל"ה הקדוש [בשם המקובל רבי שלמה הלוי אלקבץ]: כשמרן הבית יוסף עוד לא עלה לארץ, בליל חג השבועות ישבו ועסקו בתורה ולא היה להם מניין, ובאמצע הלימוד באה השכינה הקדושה והתחילה לדבר מגורנו של מרן הב"י ואמרה: "אני השכינה נצבת עמכם בזה, וזה כמה שנים שאני מושלכת בעפר, חובקת אשפתות. ואם הייתם יודעים גודל הצער שיש לי, לא היה עולה חיוך בפי האנשים, אבל עכשיו שיר- מחתם אותי שבאתם ועסקתם בתורה הקדושה בלילה הזה ועיטרתם אותי בעטרי עטורות, שימחתם אותי מאוד. וכל זה כשאתם לא מניין,

הקב"ה יברך אתכם, יאריך ה' ימיכם בטוב ושנותיכם בנעימים. שמחים להודות לה' יתברך על הלימוד הנפלא. השקידה בתורה הקדושה של האברכים היקרים, זה מה שמעמיד את העולם. על האברכים האהובים שלנו נאמר: ראה הקב"ה בצדיקים שהם מועטים, עמד ושתלן בכל דור ודור. האברכים שלנו, הם כולם מהצדיקים שה' יתברך שתל בדור שלנו, וזה רבותי הצדיקים שמחה גדולה לה' יתברך ולתורתו הקדושה, ויחד נזכה לשמח אותו יתברך, אמן.

ענייני חג השבועות

בחג השבועות נתן לנו הקב"ה את התורה הקדושה: "ויחן שם ישראל נגד ההר". הבני יששכר שאל, למה 'ויחן שם ישראל' ולא אמר 'בני ישראל'? דע לך סוד: התורה הקדושה - הביא אבא עט"ר בשיעור - נותנת לאדם להבדיל בין האור ובין החושך. אומר הזוהר הקדוש (חלק א, ד) "מאן מנכון די חשובא מהפכן לנהורא, וטעמין מרירא למתקא" - מי מכם שיכולים להפוך את החושך לאור ואת המר למתוק. הכוונה לתורה הקדושה. יש לה כח להפוך את החושך לאור. בן אדם צריך את הסייעתא דשמיא להבדיל בין חושך לבין אור, בין טוב לבין רע. יש 'טוב' שרואים כולם שהוא 'טוב' ויש 'רע' שרואים כולם שהוא 'רע'. הבעיה היא שלפעמים יש טוב שנראה 'רע' אך באמת הוא 'טוב', ויש רע שנראה 'טוב' ובאמת הוא 'רע'. ולכן צריך את הסייעתא דשמיא לדעת להבדיל בין אור לבין חושך, וזה ע"י התורה הקדושה. ולכן אומר הבני יששכר, אם נעשה גימטריא 'אור וחושך' - אור = 207 - וחושך ('חשך') כתוב בתורה בלי ו' = 334 = 541. קח את המילה ישראל בגימטריה 541. "ויחן שם ישראל נגד ההר", במתן תורה נתן לנו ה' יתברך את ההבחנה להבחין בין אור ובין חושך, לדעת מה טוב ומה לא, מה צריך ומה לא צריך, וזה קבלת התורה הקדושה.

המנהג להישאר ערים

מנהג ישראל קודש בחג השבועות להישאר ערים בלילה, להרבות בלימוד התורה מתוך שמחה ונחת, וזה רבותי הצדיקים מנהג מאוד קדוש, יסודתו בהררי קודש. לפי פשוטם של דברים, כדי להתמסר על התורה.

התורה אינה עוברת בירושה

אתם יודעים תורה זו לא ירושה, כסף זה ירושה. אם אבא שלך ע"ה היה עשיר והלך לבית עולמו, השאיר ירושה טובה, ואם לא היה עשיר, לא השאיר ירושה. זה דרך העולם. כסף זה ירושה, בתים זה ירושה, תורה זה לא ירושה. כהונה זה ירושה, כתר כהונה זו מעלה מאוד גדולה. מי שהוא כהן יש לו מעלה ענקית, אבל זה תלוי רק בדבר אחד, שאבא שלו כהן, ואבא שלו הכהן תלוי בדבר אחד - שסבא שלו כהן, אבל אם אביו לא כהן, גם אם יהיה צדיק כמו רשב"י [שביום שישי היתה ההילולא שלו]. או כמו רבי מאיר בעל הנס, הוא לא יהיה כהן. כי אם האבא לא כהן זה לא כהן, ואם האבא כהן, גם אם תעבוד בחלוקת עיתונים - אתה כהן כי האבא כהן. אבל רבותי הצדיקים והאהובים, תורה זו לא ירושה, אתה יכול להיות לא עלינו עם הארץ ויצא לך בן שישקיע בתורה, ביראת שמים ויהיה ת"ח. יכול להיות ת"ח מופלג, אריה בים התלמוד, ול"ע בנוי יצאו עמי ארצות, אם לא ישקיעו בתורה - עמי ארצות. עד שהגמ' אומרת: מפני מה ת"ח אין מצווין לצאת עם בני ת"ח, שלא יאמרו 'תורה ירושה היא להם'. יש ת"ח שזכו שגם בניהם ת"ח וגם בני בניהם" רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפיו לא ימושו מפיו ומפיך זרעך ומפי

אבל אם הייתם מניין על אחת כמה וכמה. וככה דיברה איתנו השכינה איוז שעה והתרגשנו כ"כ". רבותי זה דבר מפעים, תארו לכם שאבא עט"ר הרב יורם עכשיו מגיע לפה באתגליא ממש בעצמו מדבר איתנו שעה, מה נגיד? אשרי מי שזכה להיות פה ואוי לו למי שלא, מסכן מי שלא זכה להיות. ממשיך ומספר: בבוקר הלכנו לטבול במקווה לפני התפילה כדי להתכונן לקבלת התורה בקריאת התורה, ופגשנו שם במקווה את חברינו שלא באו ללימוד בלילה, היו סרוחים על מיטותיהם, סרוחים על ערסותם, וסיפרנו להם את גודל המעלה שזכינו להילחם הזו, ומהצער שהיה להם היו סוטרם את עצמם על הפסד גודל המעלה הזאת, וביקשו מה' רחמים שבגלל שבחול"ל רגילים לעשות יו"ט פעמים, אולי עכשיו יעשו שוב פעם את יו"ט והקב"ה יזכה אותם גם בלילה השני. ובלילה השני שוב נשארנו ערים, ועם זאת, כשבילילה הראשון נשאנו ערים וביום לא הניח לנו הבית יוסף לישון, דרוש דרש לנו. בלילה השני באה השכינה ואמרה לנו אשריכם שעכשיו אתם מניין, והשנה תעלו לארץ ישראל ועיניכם אל תחוס על כליכם, כי אני השכינה מפרנסת אתכם ואני אפרנס אתכם.

טראמפ איתנו?

אומר הבן איש חי הקדוש בעניין שבועות: דע, כי בכל מקום שיש התכנסות של אנשים, בפרט כשרוצים ללמוד תורה, דרכו של היצר לנסות להפריע להם בלימוד התורה. לכן אדם שבא לבית המדרש, אם הוא רוצה באמת לזכות את הנשמה שלו הקדושה, כמו שכתוב בזהר הקדוש (פר' אמור): "חסידי קדמאי לא הוו ניימי בהאי לילה, והוו לעאן באורייתא ואמרי נתי לאחסנא ירתא קדישא לן ולבנן בתין עלמין" - חסידים הראשונים היו אומרים בואו נסדר לנו ולבנינו ירושה טובה בשני העולמות - בעולם הזה ובעולם הבא. לכן, אדם שרוצה באמת להצליח בלילה הקדוש הזה, כי נדר מהרגע שנכנס לביהמ"ד, לא יצא עד תפילת שחרית. ולמה? כי אדם לפעמים יוצא לשניה אחת ויש כמה מביאים איתם איזה 'נחשים', אבל לא נחשים השרפים שמנשכים את העם, אלא 'נחשים' של גומי, 'דובונים', 'עקרים'... ויש כאלה מביאים גרעינים ואי אפשר לפצח בפנים (בתוך בית הכנסת). הוא רק רוצה לעשן, אבל כשהוא יוצא לעשן, הוא פוגש שם כמה מחבר מרעיו ומתחיל לדבר: "תגיד לי, טראמפ, הוא איתנו או לא איתנו?" - "אני לא כ"כ מבין בזה". שבועות! קבלת התורה! וככה היצר הרע מגלגל את האדם עוד 5 דק', עוד חצי שעה ועוד שעה, ואז חוזר ללמוד ולא מצליח להתרכז, ואז יוצא שוב פעם. עד שמגיעה השעה 04:20 ועלה עמוד השחר והוא שואל: "צריך ליטול רייס? אני לא ישנתי..." הוא לא ישן, אבל "הולך בטל כישן דמי", ואז מגיע הבוקר, גומר 'מוסף', עושה קידוש והולך לישון. אח"כ מספר לאשתו: "ישתבח שמו איזה לילה קדוש היה, מה אני אניד לך לא עצמתי עין כל הלילה!!" אבל מה באמת, פיה פתחה בחכמה או? "קצת השתדלנו, קצת דברי תורה וקצת דברים בטלים". וזה רבותי, חבל! אומר הבן איש חי מי גרס לזה? - היצר. לכן אדם שכבר זכה ובא לבית הכנסת בלילה הקדוש הזה, לא ייתן שינה לעיניו ותנומה לפעפופו, אבל גם לא ידבר, ישב על התורה ביר"ש, בשמחה ובמאור פנים, וזה מביא את האדם למקום גבוה ביותר.

סדר הלימוד בלילה - 'אנוסי ספרד'

סדר הלימוד בלילה הקדוש הזה לפי דעת רבינו האר"י הקדוש: בזהר הקדוש כתוב "למליע באורייתא" - מתורה לנביאים, מנביאים לכתרי בים, מכתובים יש אומרים למשניות, אבל החיד"א הקדוש כותב שעל דרך הסוד לא ילמד משניות בלילה הזה. הבן איש חי כותב שבשאר הלילות אפשר ללמוד משניות, אבל ספציפית בלילה הזה לא ילמד משניות. אומר שבבית יוסף כתוב שכן למדו משנה, וכשהגיעו ללימוד המשנה אז באה השכינה, אבל יש מהנהגים שונים [ככה נהגו בישיבות הקדושות] ללימוד העיקרי בלילה הקדוש הזה. בישיבה של אחינו האשכנזים לומדים גמרא כל הלילה, בישיבה של הספרדים יש שני סגנונות: ישיבות שהתלמידים מתביישים בזה שהם ספרדים, נולדו ככה שלא בא שמותם, אז הם ממש מנסים שלא להזכיר אפילו בשוגג שהם ספרדים, ולכן לא מעיזים לפתוח 'תיקון', רק בצנעא, מתחת לשולחן. הם בזים

* אתמול (מח"ש) ביקר אותי הגאון החסיד רבי אברהם יצחק הכהן קוק ראש ישיבת מאור התלמוד, והוא סיפר לי על חוב ושישכר (מאיר) שבצעירותו היה לומד יום חמישי כל היום, ליל שיש כל הלילה, שיש ביום כל היום. קידוש, סעודה, מנוחה וקם ללמוד. מה שילד אשה לא יכל להשיג. היה לו תלמיד הרב הורביץ ע"ה, ביום שיש כשהיו בחורים בישיבה, היו עושים סדר א' וסדר ב', כי היו יודעים את הערך של המתנה הזאת שנקראת 'התורה הקדושה'. היום אדם נשוי לא שייך שיעשה גם סדר ב' [גם סדר א' כבר לא שייך]. צריך להתארגן לשבת, לערוך קניות וכו', אבל הם בתור בחורים היו יכולים. ועוד סיפר לי שבימים ל"ג לעומר, ביום חמישי, הם עשו סדר בישיבה מ-16:00 עד 23:00 רצוף (9 שעה) ובשעה 23:00 עשינו סעודה לכבוד רשב"י. שאלתי אותו: אחינו האשכנזים עושים הלילות לצדיקים? אמר לי כן. החסידים עושים הלילות, אבל עשיתי לא ככולם אלא רק למי שנשאר 9 שעות בשביל ללמוד. היו כמה רצו לנסוע לרבי שמעון, אמרתי יותר טוב יישארו ללמוד לכבוד רבי שמעון. אמרתי להם: בחור מיסע - יסע, בחור שלא יסע - רבי שמעון יבוא בעצמו יבוא אצלו לפה. כל שניה של תורה, כמה היא מוכה את האדם, בפרט אם זה ביראת שמים, זו מעלה שאי אפשר לתאר בעולם. "לא יערכנה זהב וזכוכית ותמורתה כל פי". רבותי הצדיקים, כמה ה' שמח בעם ישראל בקדושה, ביראת שמים, באהבת ה' האמיתית של עם ישראל, שאנשים ככה עומלים בתורה הקדושה ביראת שמים, בתורתו ויהיה יומם ולילה. וזה דבר חשוב שכן האדם זוכה.

קצת למי שלומד את התיקון, קוראים לו 'בלב'תעס' (בעלי בתים). ב. ישיבות טובות שהם לומדים חצי לילה גמרא וחצי לילה את התיקון, כי יש עניין גדול בתיקון הזה.

הזמנת 'סחורה'

הביא אבא עט"ר בשם רבינו עובדיה, שהגאון מוילנא (שהיה רבם של כל הליטאים) היה לומד את התיקון בלילה הזה ולא לומד גמרא. כל ימיו ושי- נותיו עסק בגמרא, אבל בליל חג השבועות היה לומד את התיקון של האר"י ז"ל הקדוש. תלמידו (של הגר"א) המגיד מדובנא היה לומד גמרא בלילה הזה. אמר לו הגר"א: "אני לא מבין אותך, בכל דבר אתה שומע לי, אתה עושה כמוני, אתה יודע שאני רגיל ללמוד גמרא ואם שינית ממנהגי ואני לומד את התיקון, סימן שזה מה שצריך בלילה הזה, א"כ למה אתה לומד גמרא?"! ענה לו המגיד: רבינו, אמשול לך משל למה הדבר דומה: משל לעשיר אחד שהיה סוחר גדול ויש לו בלי עין הרע חנות ענקית, מזמין סחורה, קופסאות שימורים. ויש לדוגמא 200 סוגים של שימורים, והיבואן מביא מכל דבר אחד, שיבחר הסוחר כמה מכל אחד להביא, מזה משטח אחד, מזה ארבעה, מזה חצי משטח, וכן על זה הדרך. זה בדיוק התיקון של ליל שבועות, אנחנו קוראים מכל פרשה שלושה או ארבעה פסוקים ראשונים ושלושה או ארבעה פסוקים אחר- רונים, כדי לומר לנו כמה אנחנו מזמינים כביכול את התורה הקדושה אלינו. סיימנו את חמשה חומשי תורה, נביאים, כתובים, תרי"ג מצוות, וכל זה זה כמו הזמנה שמזמינים אלינו את התורה, ומי שזכה עם תרי"ג מצוות ולהשלים גם את ה'אדרא' אשרי**.

משנה עתים ומחליף את הזמנים

אח"כ ביום אדם יישן קצת, אבל לא יעביר את כל היום בשינה, כי אם יעביר את כל היום בשינה, יצא שהיה ער כל הלילה וישן כל היום. הפך את היום ללילה ואת הלילה ליום. יישן כמה שעות, אבל יקום ויע' רוך סעודת חג ויקרא תהלים. [חג שבועות] זהו יום ההילולא של 'דוד המלך'. מביא אבא עט"ר בשם הבן איש חי הקדוש שכותב: כמה שה' תהלים מסוגלים מאוד מאוד כל השנה, בחג השבועות יום ההולדת ויום ההילולא של דוד, התהלים מסוגלים עוד יותר ועוד יותר. בגלל זה חשוב שאדם יקרא תהלים ביום הקדוש הזה - אשריו ואשרי חלקו.

מאכלי חלב

יש מנהג יפה לאכול מאכלי חלב בחג השבועות. יש בזה כמה טעמים. יש שנהגו לעשות סעודה אחת חלבית ואחת בשרית [יש שתי סעודות בחג - בלילה וביום], אבל צריך שסעודה אחת מינימום תהיה בשרית, כי הגמ' הקדושה מספרת (פסחים, פט): על רב יוסף שהיו שוחטים לו 'עגלאת תלאת' (עגלה משולשת) ביום חג השבועות, אמר 'אי לא האי יומא דקא גרים, כמה יוסף איכא בשוקא' - אם לא יום חג השבועות שגרם שנהיייתי רב יוסף, כמה יוסף יש בשוק. ולכן, לפחות סעודה אחת בשרית, "אין שמחה אלא בבשר ויין". אבל מי שאין לו מנהג קבוע, עדיף שיעשה את שתי הסעודות בשריות, ובבוקר אחרי תפילת שחרית יעשה קידוש ויטעם קצת חלבי כדי לקיים את המנהג, כך גם נהג אבא עט"ר, שנאמר "דבש וחלב תחת לשונך".

ימים מסוגלים

ועיקר היום הקדוש הזה הוא קבלת התורה, וזה מתחיל מעכשיו, אחרי שעבר "ל"ג לעומר". אומר הבני יששכר: נפתחים כל שערי התורה מיום ל"ג לעומר. כתוב במשנה (אבות, טו, ב): איוזיהו דרך ישרה שידבק בה האדם... רבי אלעזר אומר: לב טוב. אמר להם (רבן יוחנן בן זכאי) רואני את דברי אלעזר בן ערך מדבריהם, שבכלל דבריו דבריהם. לב טוב גימ' 49 - ארבעים ותשעה ימי ספירת העומר. אומר הבני יששכר, אחרי שעבר ל"ב ימים של ספירת העומר, נשאר ט"ב, "אין טוב אלא תורה". הימים האלה מסוגלים להארה של תורה וכתרה של תורה.

מחזיר אור

כתוב בזהר הקדוש: בכל שנה ושנה, כל חג שמגיע, כל תאריך שמגיע, חזרת ההארה שנתן ה' יתברך כבר עשה הראשונה. לדוגמא: הגיע ליל הסדר, חזרת ההארה של יציאת מצרים. מגיע שבועי של פסח, חזרת ההארה של קריעת ים סוף. הגיעה קבלת התורה, חג השבועות, חזרת ההארה של קבלת התורה. [למשל התורה צויתה שלוש ימי ההגבלה לפני שבועות, היום הלכתי אין חובה לעשות שלוש ימי הגבלה, אבל רוחנית יש תוסי פת הכנה לקבלת התורה הקדושה]. כי כך יסד הקב"ה, שכל דבר של ברכה, זה נשמר כל פעם ופעם. לכן כשמגיע חג השבועות, שוב מגיעה הארת קבלת התורה. השנה אנחנו נזכה בע"ה בחג השבועות, שזה יהיה 3335 שנים לקבלת התורה הקדושה. קיבלנו את התורה הקדושה בשנת 2448 לבריאת העולם (ב'תמ"ח) וככה כל שנה ושנה זה הולך ומוסיף.

* המגיד מדובנא בשנה אחת היה מחבר הרבה משלים. כמו שהרב מאוז בשנה היה אומר גימטריאות, ככה בשנה הצדיק הזה היה אומר משלים.

** יש 'אדרא זוטא' - פרשת 'האזינו' בזהר הקדוש. ו'אדרא רבא' - פרשת 'שא' בזה"ק. אדרא זוטא לוקח בד"כ שעה קריאה ואדרא רבא שעתים וחצי, אבל זה לפי היכולת של האדם. מרן החיד"א הקדוש [הביא דבריו בבן איש חי] היה קורא את שתי האדרות בעמידה גם בעת זקנותו. כל אחד ומה שהוא מספיק - אשריו ואשרי חלקו.

עמידה בעשרת הדברות

אחת השאלות שיש בהלכה לגבי חג השבועות, יום קבלת התורה, האם בקריאת עשרת הדברות, נכון שהציבור הקדוש יעמדם, או ישבו? מצד אחד, "עמידה" זה מזכיר יותר את קבלת התורה. כתוב בפסוק בקבלת התורה: "וירא העם וינעו ויעמדו מרחוק". ומצד שני הגמ' אומרת במסכת ברכות בפרק ראשון: שבבית המקדש היו בכל יום ויום אומרים פרשת עשרת הדברות. "אף בגבולין ביקשו לעשות כן, ולא הניחו אותם חכמים" לעשות את זה, לקרוא עשרת הדברות כל יום, משום "תרעומת המינים". היתה איזו מחשבה לשלב לנו בתפילה כל יום עשרת הדברות, או בקריאת שמע או במקום אחר, אבל ביטלו מפני תרעומת המינים, האפיקורסים. מה יגידו האפיקורסים? למה רק עשרת הדברות אומרים ולא בראשית או נח, כנראה שרק זה מהתורה. לכן ביטלו את זה. לפי זה אומר הרמב"ם, לא בספריו המפורסמים 'היד החזקה', יש לרמב"ם ספר נקרא 'ש"ת הרמב"ם' שיצא בשנים האחרונות לאור, כמעט 800 שנה נעלם ועכשיו יצא לאור, ושם כתוב שנכון שלא לעמוד בעשרת הדברות. כי אם יעמדו, אז שוב יש את העניין של 'תרעומת המינים'.

ישוב הדעת

האמת לפי אחינו האשכנזים אין את השאלה הזו, כי הם רגילים לעמוד בכל קריאת התורה, במשך כל הקריאה. אבל אנחנו הספרדים רגילים לשמוע את התורה בישיבה, שזה נותן יותר יישוב הדעת. הגמ' אומרת בסוף מסכת סוטה, על כמה חכמים, כשנפטרו בטלה הענווה וכו', בטל כבוד התורה. רש"י כותב שער אז היו מוסרים שיעור וכל הציבור היו עומדים על רגליהם, אבל מאז התחילו לדרוש בישיבה, כי ירדה חולשה לעולם ואז אם ישמעו דברי תורה בעמידה זה יקשה עליהם, בודאי לא זמן ממושך. יש כמה אנשים היו במירון [ב"ה שמעתי שהיה מאורגן מאז], אבל היה איזה אוטובוס שהתעכבו באיזה סבב אחד ושם אנשים עמדו כמה שעות מחכים לאוטובוסים עוד איזה שעתיים-שלוש. אנשים ישבו על הרצפה, כסאות לא היו, לכן ישבו על האדמה. כי כמה אדם יכול לעמוד? 8-9 שעות בעמידה?! אז אנשים צריכים לשבת*. אותו הדבר בלימוד התורה הקדושה. אם ילמד בעמידה כמה דק' הוא מתעורר. אבל אם שומע שיעור והוא עומד וזה שעות רבות, יכאבו לו הרגלים ובמקום להיות עסוק בדברי תורה, הוא עסוק ברג' לים, לכן אנחנו שומעים את קריאת התורה בישיבה. [אלא אם כן ת"ח, אביו, רבו ואחיו הגדול עלים לתורה ואז הוא עומד]. לכן כשאדם לומד בישיבה יש לו יותר יישוב הדעת, יותר בוחח... ולכן הרמב"ם כותב שבקריאת עשרת הדברות הציבור ישבו.

האם חוששים ששלחו יד בשו"ת הרמב"ם?

בספר שו"ת ציץ אליעזר כותב: שאמנם מה שכתוב בספר שו"ת הרמב"ם, מסתמא אלו דבריו של הרמב"ם, אבל מכיוון שהיה ניתוק של 700 שנה, קרוב ל-800 שנה בין הזמן שזה נכתב לזמן שראינו את זה, 700 שנה האלה שו"ת הרמב"ם היה חבוי, היה בכל מיני אזורים שיתכן שחלו בו ידיים, ו"א יכול להיות שהיו אנשים שנגעו בזה ויכול להיות שאותם אלה שנגעו הוסיפו או הורידו את זה ואולי האפיקורסים (שכופרים לגמרי) בעצמם כתבו שלא לעמוד בעשרת הדברות, כי הם חוששים שמא האפיקורסים (שמאמינים רק בעשרת הדיברות) יישענו על זה. לכן אי אפשר לסמוך על זה לבד מבלי להביא עוד ראיה, וכותב שם על דברי הרמב"ם בתשובה, שזה התחיל לא בגלל עשרת הדברות, אלא מהסיבה שבד"כ היו מעלים לתורה בעשרת הדברות את הרב של ביהכנ"ס, וכיוון שנהגו לעמוד לכבוד הרב לכבוד התורה, התרגלו לעמוד בעליה של עשרת הדברות - לכבוד הרב. בהמשך, היו בתי מוסדות שיש להם רב, אבל לא היו מקפידים שהוא יעלה לתורה, אלא מוכרים את העליה של עשרת הדברות, כדי שיהיה יותר הכנסה כספית לביהכנ"ס, להחזקה השוטפת של ביהכנ"ס, שבגלל שזו עליה של עשרת הדברות ימכרו בהרבה כסף. ויש גם שאין להם רב בכלל. ממילא התרגלו שעולה לתורה אדם רגיל, ומההרגל היו עומדים. אבל שורש הדברים שתמיד היו רגילים לעמוד, כי הרב עלה לתורה, מכאן אומר הרמב"ם התחיל המנהג שכולם עומדים בעשרת הדברות. לעומת זאת, מוזן רבינו עובדיה מאוד מחזק את דברי שו"ת הרמב"ם ואומר שלא חוששים שנגעו בשו"ת שלו, אלא אדרבא ואדרבא סומכים על זה כמו שסומכים על כל ספרי הראשונים שהתגלו אחרי מאות שנים.

* יש איזה רשת של מכירות, פעם עשו 'חוק' שבכל הסניפים שלהם, העובדות יעבדו בעמידה, כדי לכבד את הלקוחות. אבל זאת שטות, כיוון שאדם שעובד כמה שעות, יש לו חוסר יישוב הדעת. אז אמנם הוא יכבד את הלקוחות בזה שהוא עומד, אבל אם הוא לא רגיל, הוא לא יכול לתת שירות כמו שצריך. "יש את המוצר הזה?" "אין את זה!" תחפשי לבד! זה לא התפקיד שלי לחפש את זה!". אבל אם היתה יושבת בכסא ביישוב הדעת כן, לכו למדף שם ותמצאי את זה.

** אפילו שכתבו 'במיעוט תענוג', הכוונה היא כמו כאן ב'רב פעלים', ככה כסא פשוט, שלחן פשוט. יש אחד הולך מחפש אומר "עשו פה מזגן בדיוק מעלי. הכסא לא מתאים. צריך כסא מיוחד, משהו כמו של שלמה המלך, משהו מכובד" באופן כזה המשנה אומרת במיעוט תענוג. אבל בענין הישיבה, צריך לשבת.

מעלת השתטחות על קברי צדיקים

כתוב בגמ' בירושלמי (שקלים, ט.) "דבריהם הם ציונים" - אדם הולך לציון של צדיק, זאת זכות להתפלל שם. כמו שמצינו אצל כלב בן יפונה שהלך והתפלל בקברי האבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב, שלא ילך בעצת המרגלים, א"כ זה דבר גדול. ומצאנו אצל יוסף הצדיק שהלך להתפלל בציון של אבא שלו (רחל אמנו), כשהרשעים האלה לקחו אותו למצרים, כתוב שם שהתחנן אליהם לעבור דרך הציון של אבא שלו להתפלל שם, עד ששמע קול חרישי מתחת לקבר שאומר לו יוסף אל תדאג, לך לשלום, אבא נמצאת איתך, אל תדאג מכלום" ובאמת כך היה. אז מצינו בחז"ל הקדושים שמתפללים על קברי האבות הקדושים, וגם מצינו ברמב"ם שכותב "זה היום הזה, יום ט' בחודש חשון, היום הראשון שבאתי למערת המכפלה, פעם ראשונה, וקיבלתי על עצמי לעשות אותו יום טוב עלי ועל זרעי ועל זרע זרעי כל הדורות. ויום ו' בחשון פעם ראשונה באתי לכותל המערבי, וגם הוא יו"ט עלי ועל זרעי ועל זרע זרעי כל הדורות".

לימוד תורת הצדיק גדול יותר!

[לעומת זאת], אם עכשיו אומרים חידוש בשם מרן הרב עובדיה, זה כמו שהיית בציון הקדוש של הרב עובדיה, אם אתה אומר את זה לשם שמים אתה מודבר איתו. בספר לקוטי מוהר"ן (תורה יב) כתוב: אבא הביא בשיעור - "וישק יעקב לרחל", יעקב - אדם שעוסק בתורה ביראת שמים, הוא מקבל ניצוץ של יעקב אבינו שהיה עמוד התורה, ו'רחל' זו התורה הקדושה "רחל לפני גוזיה נאלמה" (ישעיהו, נג) **אומר רבי נחמן מברסלב ע"ה דבר מתוך מודבש:** "וישק יעקב לרחל" - כשאדם איש תורה, עוסק בתורה, זה כמו שהוא מנשק את התורה, הוא מנשק את החכם שאמר את החידוש תורה הזה. אז זה יותר מאשר להיות בציון שלו הקדוש. **יש מעלה להתפלל בציון של הצדיק, אבל אם אתה לומד את התורה שלו זה פי כמה יותר,** כי בזה אתה מתחבר אליו ממש וזה דבר שהוא גדול יותר מהכל.

הנוק העצום שעושים האפיקורסים

והנה רבותי הצדיקים, הבעיה עם האפיקורסים, שהם היו מטילים ספיקות לאנשים. שגם אם אתה אומר להם שהם לא צודקים, הארס שהם היו מטילים בדברים שלהם היה מבלבל את האנשים. מי שלא היה איש חזק בשביל להדוף את הדברים של הרשעים האלה, הם היו מחלחלים בלבם בתור ספק*. **הרבה אנשים (לא עליכם) שקוראים כל מיני דעות במדיה שיש היום, לפעמים מתדרדרים להתוכנן שיש שם** (יכול להיות שהם לא נכנסים לתמונת לא צנועות וכו'), כי כל דבר שהוא מובן לכל אחד שהוא קודש קדשים, לפעמים במדיה מזלזלים בזה, ולאט לאט הזלזול מטפס. הרב יששכר (מאיר) ע"ה סיפר לי שהוא זוכר את החילול שבת הראשון שהיה במרוקו...*

* פעם איזה קצין אחד בצבא שאל אותי: אני בעוד שנתיים מקבל דרגה נוספת, ונותנים לי מטעם הצבא בנתיים לימודים להתקדם, ואני יתנו לי דרגה. מה ללמוד? אחת האפשרויות היתה לימודי יהדות. אמרתי לו "כן, לימודי יהדות זה דבר טוב", חשבתי ילך לאיזה בית מדרש ללימוד יהדות. בסוף שלחו אותו למכללה שלומדים שם הרבה שאינם יהודים. היתה שם קריאת אחת שהיא רבנית והיא היתה דורשת ולא אומרת 'רבנית' אלא 'רב פלוגי'. ואמרה להם דברי כפירה: שרק 4 חומשים (מתוך חמשה חומשי תורה) מהשמים - ספר דברים משה כתב מדרתו. אמרה להם ש'שיר השירים' לא שלמה המלך כתב, אלא איזה משורר כתב. דברי שטות. אז הוא (הקצין) היה מרוקאי עם יראת שמים פנימית כזאת של פעם... לא היה בקי, אבל כן ידע, אז הוא קם וצעק עליה "הסתמי את הפה שלך! אל דברי כפירה!". וזאת היתה מהאנשים האלה, שבתוך לא כוונתם, [נק בבית יבולים להחריב את הבית]. אמרה לו "מי אמר? תוכיח שגם ספר דברים נאמר מהשמים! אתה היית באותו דור? תוכיח ששיר השירים שלמה כתב?" **זה בדיוק קליפת עמלק שבדברים הכי ברורים והכי מוסכמים, מטילים בהם ספק, זה עמלק!**

** 6 שנים הוא היה במרוקו ועשה מהפכה גדולה שם. היה איתו **רבי שלמה קוק** אחיהם של **רבי שמחה הכהן קוק** ע"ה שהיה הרב של רחובות, [בשבע שער היתה האוכרה שלו 3 שנים לפטירתו]. ואחיו של ראש ישיבת מאור התלמוד **רבי אברהם יצחק הכהן קוק** יבדל לחיים טובים וארוכים. רבי שלמה קוק לא עליכם נהרג בתאונה קשה לפני יותר מ-40 שנים, הוא היה איש ירא השם גדול, עובד ה' גדול והוא והרב יששכר עשו פעולה גדולה מאוד במרוקו. הם הביאו איתם שם כמה בחורי ישיבות, שהם עשו אותם בחורי ישיבות, והביאו אותם לארץ.

יש בבני ברק ישיבה "אור גאון" של **רבי צבי פריד**, שהוא פרי של רבי שלמה הכהן קוק. הביאו אותו משם בתור ילד, תמיד הוא זוקף את כל התורה שלו לזכות הרב המנוח הצ"ח ד"ק הזה רבי שלמה הכהן קוק. סיפר לי רבי אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א שאמר לו הרב פריד "אח שלכם רבי שלמה הוא קירב אותי לה", הוא בא אצלי מדי פעם בחלום, אני זוכה לחלום אותו אחת לכמה זמן". אמרתי לו (רבי אברהם לרב פריד) "אפילו אצלנו הוא לא בא בחלום ואין אצלך בא?" "אלא ש'אני קשור אליו עוד יותר מכם, אתם אחים שלו אבל אני פרי שלו ממש, הביא אותי לתורה ליראת שמים". גם הרב יששכר ע"ה הביא איתו כמה תלמידי חכמים.

יש ת"ח נפטר לפני חודש וחצי-חודשיים רבי משה אבוטבול היה ת"ח גדול, הוא היה ילד במרוקו, היה לו חבר יבדל לחיים **רבי יצחק בלחבר**, הרב יששכר קירב את שניהם במרוקו, וכשעלה ממרוקו העלה אותם איתו. רבי משה אבוטבול היה מלמדו, מלמדו 'בקיאות' בשיעור ב' (בישיבה), למדנו אז מסכת בימות, והוא היה עושה פעמים בש"בוע שיעור בפרק שמיני, פרק הערל. וכל זה הרב יששכר ע"ה הביא אותם בצעירותם בקטנותם.

יש חכמים שעלו מארצות אחרות, מיד שבאו נדבקו בצדיק הזה. היה רב אחד תימני יקר בישיבת הגג **רבי רצון אברהם**, הוא עלה בגיל 14 ומיד בא אצל הרב יששכר הרבי יששכר קודם כל למד בפוניבז', הוא מהראשונים שלמדו בפוניבז'. כשרבי יוסף שלמה

דעת מרן זיע"א

לכן דעת מרן הרב עובדיה שציריך ללמוד מהגמ' דבר מתוך דבר: אם אמרו לא לקרוא כל יום עשרת הדברות בציבור [ביחוד זה טוב. בשלחן ערוך כתוב שטוב לקרוא עשרת הדברות כל יום ביחוד, כי בגמ' רצו שבציבור לא יקראו, כך אמר הרמ"א. אבל אם לא בציבור, אפשר לקרוא כל יום עשרת הדברות], **א"כ גם לא יעמדו בעשרת הדברות.**

מנהג המרוקאים

אבל יש את הגאון רבי שלום משאש, הוא היה הרב של מרוקו*. אומר רבי שלום משאש (חולק בזה על מרן הרב עובדיה) שנכון מאוד וצריך לעמוד בזמן אמירת עשרת הדברות. ולמה? קודם כל הוא כותב עדות מעצמו: אני זוכר עוד בצעירותי כשהיו קוראים בבית הכנסת עשרת הדברות וכל הציבור היו עומדים ברטט וזיע, זו היתה הרגשה גבוהה של קבלת התורה. הרגשה עלאית, הרגשה קדושה מאוד, והחזן היה קורא את זה בקול רם [זה נקרא בהלכה 'טעם עליון', שהוא גם קורא בקול רם, ה"ט עמים גבוהים ואין סוף פסוק באמצע, וזה נכנס ללכבות יותר] וכשאנשים עומדים, זה כמו הכנה רוחנית, לקבל את הדברים. וגם זה מזכיר את הר סיני ממש, "ויעמוד העם מרחוק". ולכן אומר הרב משאש שאדרבא, כן צריכים לעמוד בזמן קריאת עשרת הדברות וזה מביא הרבה יראת שמים. ואם תאמר מה שרבינו עובדיה אמר שלא לעמוד, מכיוון שיש בזה עניין של תרעומת המינים (כנ"ל), אומר הרב משאש שני דברים: א. חז"ל לא דיברו על לעמוד או לא לעמוד, הם דיברו על אם לקרוא לא לקרוא. אבל אחרי שקוראים, לא צריכים לגזור גזירות מדעיתנו, אנחנו רוצים לעמוד - נעמוד. ב. בזמנם היו מינים ואפיקורסים בתוך הציבור [ולכן תיקנו חז"ל בתקופה הזאת לומר "למינים ולמלשינים אל תהי תקווה"], אבל בזמננו אין לנו אפיקורסים בתוך ביהכ"ס. ומי שהוא אפיקורס לא מגיע לביהכ"ס בכלל. מה יעשה שם? אין לו מה לחפש שם. ואם יעז לדבר איוז מילה נגד התורה, אנשים יגרשו אותו משם. כמו שמאי הזקן, יגרשו אותו באמת הבניין, יורקו עליו איזה סטנדר.. וכי

כמנהג הקיס את פוניב' היו לו 6 תלמידים ואחד מהם היה רבי יששכר ושלח אותו אח"כ למרוקו. הקיס שם הרבה תורה וחזון לארץ. מיד כשהוא לארץ, הלך ללמד בשיבת (כפר הראו"ה) (כמו ישיבה תיכונית). לימד שם הרבה תורה ולימד את אותו שכבה שנתיים (כמו נגיד ביתה ט', ביתה י') והם נקשרו בו בעבותות אהבה. הוא היה מאוד ירא שמים ומאוד נמרץ. ואחרי שנתיים שלימד אותם, אמר להם "תראו עכשיו ב"ה זוכים ליישב את המדבר, בואו אנחנו ניישב את הרוחניות שם". ודיבר על לבם ובאו איתו כל הכיתה שלו בשלמותה לתיבות, וככה הוא הקים את ישיבת הנגב. בשנה הראשונה אמר להם נעשה את זה ישיבה של קירוב ללכות, ואז נהיתה ישיבה עצומה, העמידה הרבה תלמידי דים והרבה יראת שמים. היה מאוד ירא השם. רבותי הצדיקים והאהובים כל זה כשאדם לומד תורה כמו שצריך ביראת שמים.

* נפטר בשנת תשס"ג. בשנת תשל"ח מרן הרב עובדיה טס במיוחד למרוקו והביא אותו **בשיבת יהודה הרב של ירושלים**, מצא בו שהוא גאון עצום. לימים, כשהרב עובדיה היה חולק על כמה מנהגים של המרוקאים, היה אומר שלא לעשות או כן לעשות, כמה מרר קאים שאלו למה הרב עובדיה לא מכבד את המרוקאים? יש להם מנהגים משלהם, למה הוא אומר המנהגים לא נכונים? הרב עובדיה אמר ח"ו לא אמרתי שמנהגי מרוקו לא נכונים, רק יש כמה מנהגים שזה לא עולה בקנה אחד עם דברי השלחן ערוך. במרוקו זה היה נכון אבל פה בארץ לא. אז אמרו לו אבל הרב משאש אומר ככה! אמר להם: הרב משאש קודש קדשים, אני הבאתי אותו לארץ, אם לא הייתי מכבד את המרוקאים הייתי טס למרוקו לשכנע את הרב של מרוקו שיהיה הרב של ירושלים?! [כשהוא שכנע אותו בהי תחלה הרב משאש אמר לו טוב לי פה יש פה זיכוי האוירה פה טובה, אבל בסוף השתכנע]. אני (הרב עובדיה) מכבד את רבני מרוקו והמנהגים. רק שפה, בארץ ישראל, אם הולכים לפי השלחן ערוך, צריך שהכל יהיה עולה בקנה אחד. כל עוד שזה לא נוגד את ההלכה, כל המנהגים שורשם במקום עליון, יש דברים שלא נוגדים את ההלכה.

יש חכם אחד מרוקאי (שכתתי את שמו) הוא קטאי מאוד למנהגי מרוקו, לחזק אותם. [יש כמה חכמים, הציאו ספרים לביטול המנהגים של מרוקו, חזקו המנהגים, וגם מה שח"ק הפוסקים לא מיישבים למה זה כן נכון לומר כך וכן נכון לעשות וכו'. למשל, 'בשבת שירה', מנהג מרוקו ב'א' ישרי משה' להמשיך 'ותקח מרים הנביאה', גם בשבועי של פסח. ומרן עובדיה אומר שערך להונע משום 'הפסק'. אז הם מיישבים ומבארים למה זה לא הפסק. בט' באב מנהג מרוקו להמציא 'במקום' 'א' ישרי משה', ובמקום פני מרוקו גם מרן הבית יוסף כותב את זה, אבל הרב עובדיה כתב שעל פי הקבלה צריך לומר 'א' ישרי'. אז יש דברים שמיישבים]. ושם הוא (החכם המרוקאי) כותב "מנהג מרוקו לומר בקבלת שבת לפני 'ממור שיר ליום השבת' ארבעה פסוקים מתוך 'שיר השירים' שסימנם יק"ב - 'ישקני מנשקות פייהו.. עורי צפון ובואי תימן.. קול דודי הנה זה בא.. באתי לגני אחותי כלה.. ואז מומזר שיר וכו'". ושם הוא כותב שפעם התפלל בבית כנסת שהיו חלם מרוקאים ואז באו אצלם חכם אחד אמר מעכשיו אנחנו נוהגים כמנהגי ירושלים וכל המנהגים שהנהיג הפסיקו לומר את ארבעת הפסוקים הללו. שאל אותם, למה אתם בירושלים לא אומרים את ארבעת הפסוקים הללו? ענה לו החכם שלא הולכים נגד מרן. אבל למה זה נקרא נגד מרן? השלחן ערוך דיבר על זה? לא דיבר על זה! אז מה שייך פה נגד מרן?

בדרך כלל כל המנהגים של מרוקו, גם אם היו, שורשם במקום עליון. יש כמה מנהגים בודדים שלא היו עליהם בקנה אחד עם דעת מרן השלחן ערוך. לא רק של מרוקו, גם בתנ"ך. ניס, למשל, חלק מהמקומות במרוקו היו אוכלים בשר כשר שהוא לא חלק, גם בתנ"ך. היו רגילים לבדוק את הריאה, אם היה בה איזו סירכה, יש שם נקב או אין שם נקב. מרן השו"ע סובר שאם יש סירכה בריאה, זה טרף. אז במרוקו נהגו לבדוק את זה כמו אחינו האשכנזים, אבל פה בארץ עושים כמו מרן השו"ע. אבל הדברים האלה, רובם זה לא נגד לא בעד מרן, אלא לפי העניין של מה שנהוג. **לא חששתי לדבר על זה, אבל בדיוק היום כא' באייר ב'בבוב' העיניים' אבא נע"י אומר:** "תשמור על מנהגי האבות. ישנם מנהגים שנחקקו מדור לדור, אותם אסור לשנות. גם אם יבואו רבנים גדולים יאמרו צריך לשנות או להוסיף, נכבד את כבוד הרבנים, מנהג אבותינו בדינו כל עוד שזה לא נוגד את ההלכה". לפעמים המנהג כשהוא ישר ואמין על פי ההלכה, זה דבר גדול מאוד. אדרבא לפעמים אנשים וחזקו במנהג יותר מאשר בהלכה, וזה שומר, זה דבר גדול.

האפיקורס יעז להגיד משהו נגד ה' בביהכ"ס? מי יתן לו בכלל?! אם כן, אומר הרב משאש, שהיום לא שייך בכלל העניין שבגלל תרעומת המינים לא לעמוד. **ולכן אומר הרב משאש אדרבא ואדרבא, מצווה לעמוד בזמן קריאת עשרת הדברות.**

דרך ישרה שיבור לו

מופת הדור הגאון החסיד רבי מאיר מאוז זיע"א, שבדיוק זה יום השלושים לפטירתו, **אומר עצה טובה** [אני חושב ראיתי שגם ה'צ"ץ אליעזר' כותב את זה]: **לעמוד מתחילת העליה לתורה** (לא מ'אנכי ה' אלהיך'), ואז כיוון שעומד קצת לפני עשרת הדברות, זה לא נקרא שעומד בעשרת הדברות לבד, אלא עומד בעליה הזאת, ואז אין תרעומת המינים. זה דבר אחד.

מתי מותר לחלוק?

אח"כ ראיתי שאומר הרב מאוז: שבשנים האחרונות מצאו קונטרס של הרמב"ם - רבי משה בר נחמן, קונטרס שהיה חבוי הרבה שנים ומצאו אותו, ושם הוא כותב לעמוד בעשרת הדברות. עד עכשיו היה לנו רק את הרמב"ם שאומר שלא לעמוד (בש"ת הרמב"ם), אז אף אחד לא יכול לחלוק על דבריו של 'ראשון' כשאין ראשון שחולק עליו, אפי' כל האחרונים ביחד לא יכולים לחלוק על דבריו כשאין ראשון שחולק. אבל עכשיו כשהרמב"ם חולק ואומר שכן עומדים בעשרת הדברות, א"כ אפשר לחלוק.

ב'ברכות', אם אדם בירך על חלב 'בורא פרי האדמה' לא יצא ידי חובתו. בא כף החיים ואומר: יצא ידי חובתו, כי החלב בא מהבהמה, ומאפה הבהמה מייצרת את החלב? מהעשבים שהיא אוכלת. נמצא שהחלב הוא גם 'פרי האדמה', כי הרי אם הפרה לא תאכל עשבים, לא תאכל חציר, לא יהיה חלב. החציר הוא גם 'פרי האדמה', הוא גדל באדמה. אז לדעת כף החיים אם בירך אדם על חלב 'פרי האדמה' יצא בדיעבד. הרב עובדיה חולק על זה ביד חזקה, כי הריטב"א אומר שלא יצא ידי חובתו. אז אולי נגיד 'הריטב"א' אמר ככה, אבל אנחנו חושבים אחרת..", אנחנו לא יכולים לחשוב אחרת. אם לא יבוא 'ראשון' ויחלוק על הריטב"א (שהיה ראשון), אנחנו לא יכולים לחלוק עליו. 'האחרונים' יכולים לחלוק על האחרונים, אבל על הראשונים הם לא יכולים. זה כמו שבגמ' **אמורא לא חולק על תנא אלא "כ"ה הוא מוצא תנא כמוהו**. לפעמים הגמ' שואלת על חכם "מה אתה חולק עליו, יש משנה נגדך!" אבל הוא אומר שמצא איזו ברייתא ואם מצא ברייתא זה בסדר, יש פה דברי תנאים מול תנאים זה בסדר. אבל אם יש רק תנא אחד שאומר ולא חולקים עליו (תנאים מנגד), אי אפשר לחלוק עליו. וכן 'אחרון' לא יכול לחלוק על 'ראשון'.

אנחנו לא יכולים לעמוד אם הרמב"ם יכתוב שלא לעמוד. לא שייך. **אבל עכשיו כשמצאו רמב"ם (שהוא 'ראשון') שאומר כן לעמוד בעשרת הדברות, זו מצווה רבותי הצדיקים.**

הדבר החשוב ביותר!

בכל המקומות, מה שחשוב רבותי הצדיקים - לא לעשות מחלוקת. כל מקום יעשו כמו המנהג שלהם. לעמוד זה מנהג טוב, במקום שזה מכניס יראת שמים, מנהגו - נהגו, ובמקום שלא - לא. **ואם מעלים את רב בית הכנסת והציבור עומדים לכבודו, זה מצוין.**

אל תפרוש מן הציבור

מה שכן צריכים לשים על זה לב, גם מרן הרב עובדיה שאומר שלא לעמוד בעשרת הדברות, גם הוא כותב במפורש: שאם אדם יזדמן למקום שהציבור נוהגים לעמוד בעשרת הדברות, הוא חייב לעמוד. כי אם לא יעמוד, זה יראה זלזול בעשרת הדברות, כי במקום שכן נוהגים לעמוד, אם אדם לא יעמוד זה יראה זלזול.

'כוכב נולד'

אתמול ברחתנו (של בנו של רבנו) התפללנו ערבית. כל הציבור הקדוש עמדנו לכיוון ירושלים, והיה איזה כוכב אחד, 'כוכב נולד', איני מכיר אותו, הזדמן ככה.... שעשה 'עמידה' לכיוון הנגדי. כולם עושים לצד אחד אחד, והוא לצד אחר. [לא הייתי לידו אז לא יכולתי להעיר לו..]. אח"כ עשיתי בירור מה קרה שם, והתברר שהוא סבר שירושלים זה לא לצד שכולם התפללו, אלא לצד שהוא התפלל, ככה הוא חושב. **הוא התפלל לכיוון 'עזה', הוא חושב שזה 'ירושלים'.** לו יצויר שמה שעשה האיש הזה זה לא דמיון, אלא זה אמיתי. נניח אדם נמצא באולם שמחות, וכולם עכשיו מתפללים מנחה, ומישהו אמר להם "שם זה ירושלים". אנשים התפללו לכיוון שהם חושבים שזה ירושלים, והוא יודע שהם לא צודקים, ורצה להתפלל לכיוון ההפוך. הוא לא יכול, שלא יהיה נראה כמו שתי רשויות. אלא צריך [להתפלל] בכיוון שכולם מתפללים. הגמ' (ברכות ו) אומרת: "המתפלל אחורי בית הכנסת וכו'", צריך להתפלל לכיוון שהציבור מתפללים".

הקב"ה יזכה אותנו לשמח אותו יתברך באהבה ושמחה, ותודה רבה לכל האברכים היקרים שטרחו ובאו (לחתונת בנו של הרב), **ה' ישמח אותם דורי דורות ישירים מבורכים, וזוכה למשיח צדקנו בקרוב, בחן, בחסד וברחמים. אמן**